

Ladislav Dobrica

Hrvatski državni arhiv

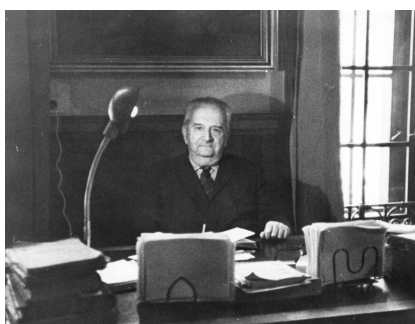
Marulićev trg 21

Zagreb

BARTOL ZMAJIĆ. ŽIVOT I BIBLIOGRAFIJA. U POVODU STOGODIŠNJICE ROĐENJA (1907.-1984.)

UDK 929Zmajić, B.:012

Pregledni rad

Ove se godine navršava stogodišnjica rođenja Bartola Zmajića, dugogodišnjeg djelatnika Hrvatskog državnog arhiva (tada Arhiva Hrvatske) te stručnjaka iz više područja pomoćnih povijesnih znanosti, kao što su latinska i njemačka paleografija, heraldika, sfragistika, veksilologija, numizmatika te genealogija. Ovaj je prilog prvenstveno usredotočen na njegov arhivistički rad.

Ključne riječi: Bartol Zmajić, biobibliografija, pomoćne povijesne znanosti, heraldika, numizmatika, paleografija, arhivistika, sfragistika, veksilologija, genealogija

Školovanje Bartola Zmajića

Bartol Zmajić rodio se na Sušaku 19. prosinca 1907. u poznatoj velikaškoj obitelji Zmajića, od oca Vinka, činovnika, i majke Leokadije, rođene Bačić.¹ Na Sušaku je živio do 1914., a zatim je, zbog očevog premještanja u Ogulin, ondje pohađao i završio pučku školu 1918.² Vratio se zatim u Sušak gdje je polazio gimnaziju (Državna realna gimnazija na Sušaku - klasično odjeljenje)³ koju je završio s položenim ispitom zrelosti 25. lipnja 1926.⁴ Na Pravnom fakultetu Univerziteta Kraljevine Jugoslavije u Zagrebu diplomirao je 9. lipnja 1934.⁵

Zmajićevo zaposlenje u Državnom arhivu u Zagrebu kao banovinskog činovnika

S velikom željom da se zaposli u tadašnjem Kr. državnom arhivu u Zagrebu, napisao je 20. rujna 1936. ministru prosvjete, Dobrivoji Stoševiću, molbu da mu dâ namještenje u arhivu.⁶ Ova je molba sadržajno jako zanimljiva, jer se u njoj donose neki zanimljivi podaci o Zmajićevom zanimanju za rad u arhivskoj struci. On tako navodi da je osjetio »poziv i volju da se nakon svršenih studija posvetim arhivskoj i bibliotekarskoj službi«. ⁷ Kao dokaz svoje osposobljenosti za rad u arhivu, naveo je, osim svoje sveučilišne naobrazbe, činjenicu da se nakon diplomiranja »posvetio...literaturi i historiji...kao i znanostima koje zasjecaju u arhivsku struku i to u raznim centrima Evrope, proputovavši tako gotovo sav kontinent«. ⁸ Međutim, ovu je molbu Ministarstvo prosvjete negativno riješilo iz sljedećih razloga: prvo, Zmajića se nije moglo primiti na rad u Arhiv na mjestu činovničkog pripravnika ili dnevničara, jer nije bilo slobodnih mjesta. Drugo, Zmajić nije mogao biti primljen ni kao volonter, budući da takva vrsta službenika nije bila predviđena Zakonom o činovnicima u državnim arhivima. ⁹ No Zmajić se ipak zaposlio u arhivu već iduće godine, i to preko Banske uprave Savske banovine koja ga je 21. travnja 1937. imenovala činovničkim pripravnikom kod Kraljevske banske uprave u Zagrebu. ¹⁰ Dakle, kao

¹ HR-HDA-511, Pismohrana arhiva (dalje HR-HDA-511), Personalni dosje, Personalni list Bartol Zmajić (dalje: Personalni dosje), prijepis izvotka iz Matice krštenih župe sv. Jurja na Trsatu od 1. kolovoza 1935.

² Krasnov. Gj. Bartol Zmajić (nekrolog). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 28(1984), str. 135.

³ HR-HDA-1799, Osobni fond Bartol Zmajić (dalje: HR-HDA-1799), kut. 11, Zmajićev rukopis: Moje djelovanje na području numizmatike.

⁴ HR-HDA-511, Personalni dosje, Prijepis svjedodžbe o ispitu zrelosti, 23. srpnja 1934.

⁵ HR-HDA-511, Personalni dosje, Prijepis svjedodžbe o diplomatskom ispitu, 25. lipnja 1937.

⁶ HR-HDA-511, kut. 34, br. 8/1937.

⁷ Ibidem. Zmajić u istoj molbi navodi činjenicu da je već stupio u kontakt s Upravom arhiva kojoj je napomenuo da je spreman raditi i kao volonter.

⁸ Ibidem.

⁹ Ibidem. Odgovor Ministarstva od 28. prosinca 1936. prosljeđen i Državnom arhivu da odgovori Zmajiću na njegovu molbu.

¹⁰ HR-HDA-511, Personalni dosje, Dekret o imenovanju (br. 6856-I-1937.), prijepis.

»banovinski pripravnik od VIII. položajne grupe« Zmajić je bio dodijeljen na rad u Državnom arhivu u Zagrebu, gdje je i započeo s radom 1. svibnja 1937.¹¹ On je, za razliku od ostalih djelatnika Arhiva, jedini bio na trošku Savske banovine (i to na teret »banovinskog budžeta Prosvjetnog odjeljenja kraljevske banske uprave«).¹²

Zmajić je, zaposlivši se u Arhivu, svojim radom oduševio ravnatelja, Emilija Laszowskog u tolikoj mjeri da Laszowski već 20. srpnja (nepuna tri mjeseca od Zmajićevog dolaska u Arhiv) predlaže Ministarstvu prosvjete da se Zmajića primi na proračun Arhiva.¹³ U tom prijedlogu Laszowski ističe činjenicu kako u Arhivu postoji manjak stručnog kadra, a za Zmajića je naveo kako je on »vanredno sposoban, povjerljiv, agiln i marljiv stručni radnik«.¹⁴

Uoči dvogodišnjice rada u Arhivu Zmajić se obraća Banskoj upravi Savske banovine s molbom da dobije stalni premještaj u Državni arhiv.¹⁵ Ovu je molbu podupro Laszowski opaskom da je Zmajić »vrijedan i marljiv činovnik te je u svoj posao ušao s puno razumijevanja i sa osobitom ga voljom izvršava«.¹⁶ Međutim, Savska je banovina uputila Zmajića da tu molbu uputi izravno na Ministarstvo prosvjete.¹⁷ To je Arhiv i učinio te je Zmajićevu molbu, zajedno sa svojom preporukom da se ta molba pozitivno riješi, prosljedio Ministarstvu prosvjete.¹⁸ Tu je molbu Ministarstvo pozitivno riješilo i 22. lipnja 1939. odobrilo Zmajićev prelazak u državnu službu.¹⁹ Međutim, do Zmajićevog službenog prelaska u državnu službu nije došlo, budući da su od 1. travnja 1940. banovinski i državni činovnici u Banovini Hrvatskoj bili izjednačeni te je Zmajićev predmet postao suvišan.²⁰

No, što je Zmajić od svog dolaska u Državni arhiv radio? Iz tog su vremena podaci gotovo fragmentarni.

Prema »Starešinskom izvještaju za ocenivanje činovnika za 1938.« doznajemo da je Zmajić radio na poslovima »sređivanja i kronologiziranja arhivalija, prepisivanja isprava, sređivanja genealoških, heraldičkih i sfragističkih zbirki arhiva«.²¹ U izvješću o radu Arhiva za 1938. upućeno Ministarstvu prosvjete, navedeno je da se Zmajić uvodi u sve vrste arhivskih poslova.²² Također nam je dragocjen podatak iz Zmajićeva izvješća o radu i zaposlenju u prvom polugodištu 1941. u kojem je naveo kako je od svog dolaska u Arhiv vršio nadzor u čitaonici Arhiva.²³ Osim tih poslova, Zmajić je po smrti arhivskog činovnika Petra Panjkovića 1939. bio zadužen i za vođenje platnih spiskova (prema kojima su se djelatnicima isplaćivale plaće).²⁴ Tu dužnost nije dugo vršio, jer se u Arhivu zaposlio Dragutin Škaberna na mjestu pomoćnog knjigovođe, koji je preuzeo tu dužnost 1940.²⁵ U ovom razdoblju (do početka Drugog svjetskog rata) doznajemo da je Zmajić radio na popisivanju »paleografskog materijala«, na spisima Sabora Kraljevina Dalmacije, Hrvatske i Slavonije (1500.-1872.)²⁶ te da je radio na preuzimanju gradiva u Arhiv. Tako je isprave plemenitih općina Volavje i Novaki (koje je predao Laszowski) popisao i o tome sastavio izvješće,²⁷ a ravnatelj Josip Nagy mu je povjerio popisivanje novih akvizicija (među inima i gradivo obitelji Vakanović - Simić).²⁸ Josip Nagy ga je zadužio za sastavljanje odgovora na dopise s

¹¹ HR-HDA-511, kut. 34, br. 100/1937. Izvješće Državnog arhiva o nastupu Bartola Zmajića na dužnost (br. 91/1937.) (prijepis).

¹² Ibidem, Dopis Banske uprave Savske banovine Državnom arhivu u predmetu Zmajićeve plaće od 8. svibnja 1937. (br. 9074-I-1937.) (prijepis).

¹³ HR-HDA-511, kut. 34, br. 177/1937., Dopis Državnog arhiva Računsko-ekonomskom odsjeku Ministarstva prosvjete.

¹⁴ Ibidem.

¹⁵ HR-HDA-511, kut. 36, br. 80/1939., Molba B. Zmajića Banskoj upravi Savske banovine.

¹⁶ Ibidem.

¹⁷ HR-HDA-511, kut. 36, br. 96/1939., Dopis Banske uprave Savske banovine Državnom arhivu od 16. svibnja 1939. (br. 29057-IV-1939.).

¹⁸ HR-HDA-511, kut. 36, br. 120/1939., Dopis Državnog arhiva Ministarstvu prosvjete od 19. lipnja 1939.).

¹⁹ HR-HDA-511, kut. 36, br. 125/1939., Rješenje Ministarstva prosvjete (br. 11420-I-1939.).

²⁰ HR-HDA-511, kut. 37, br. 20/1940.

²¹ HR-HDA-511, kut. 35, br. 3/1939., Starešinski izvještaj za ocenivanje činovnika za 1938.

²² HR-HDA-511, kut. 36, br. 39/1939., Izvješće Državnog arhiva Ministarstvu prosvjete od 24. veljače 1939.

²³ HR-HDA-511, kut. 38, ad 119/1941. Izvješće Bartola Zmajića o radu i zaposlenju u prvom polugodištu 1941.

²⁴ HR-HDA-511, kut. 36, br. 257/1939. Platni spisak za siječanj 1940.

²⁵ HR-HDA-511, kut. 37, br. 226/1940. Dopis Državnog arhiva Glavnom računarskom uredu od 5. rujna 1940. u predmetu platnog iskaza za listopad 1940.

²⁶ HR-HDA-511, kut. 36, br. 163/1939., Podioba rada u mjesecima kolovozu i rujnu 1939.

²⁷ HR-HDA-511, kut. 36, ad 205/1939. Ovaj je referat sastavljen 26. listopada 1946., a ovdje je pridružen kao veza.

²⁸ HR-HDA-511, kut. 38, ad 119/1941. Izvješće Bartola Zmajića o radu i zaposlenju u prvom polugodištu 1941.

pitanjima iz genealogije i sfragistike.²⁹ Bio je jedan od suradnika i član Savjetnog odbora na projektu »Heraldičkog zbornika«, autora i urednika Viktora Antuna Duišina.

Zmajić kao arhivski činovnik i kasnije kao (viši) arhivist³⁰

Uspostavom Nezavisne Države Hrvatske bila je donesena zakonska odredba o sprečavanju uništavanja i raznašanja arhivskog gradiva.³¹ U skladu s tom odredbom, kao i namjerom da se izradi »katastar cjelokupnog arhivskog gradiva na teritoriju Nezavisne Države Hrvatske«, Zmajić je 8. srpnja 1941. dobio putni nalog da otputuje u Dubrovnik gdje je trebao proučiti strukturu i poslovanje Državnog arhiva u Dubrovniku, u sklopu svojeg stručnog usavršavanja.³² O tom je putovanju Zmajić sastavio opširno izvješće donijevši podatke ne samo o Državnom arhivu u Dubrovniku, već i o crkvenim i općinskim arhivima u Dubrovniku.³³

U razdoblju 1941.-1950. možemo pratiti Zmajićevu djelatnost gotovo iz dana u dan, budući da je sačuvan njegov »Dnevnik rada« za razdoblje od 17. rujna 1941. do 26. kolovoza 1950.³⁴ U tom, gotovo desetogodišnjem razdoblju, Zmajić je uredio nekoliko arhivskih zbirki. Tako je sudio zbirku Mape plemstva (HR-HDA-884), Zbirku grbovnica (HR-HDA-885), Zbirku rodoslovlja (HR-HDA-888), Grafičku zbirku (HR-HDA-903), a tada postojeću Sfragističku zbirku razdvojio je na: Zbirku pečatnjaka (HR-HDA-911) i Zbirku otisaka pečata (HR-HDA-912). Također je sudio i napisao regesta za Zbirku srednjovjekovnih isprava (HR-HDA-877).

Osim poslova na sređivanju gradiva, Zmajić je također bio uključen i u poslove vezane oko procjene i otkupa arhivskoga gradiva te izradi različitih kazala (»ceduljnih kataloga«, kako ih Zmajić naziva), od kojih valja istaknuti izradu genealoškog kataloga izrađenog na temelju kazala (*Repertorija*) Hrvatskog sabora i Banske kancelarije te hrvatske povijesne bibliografije. U to je vrijeme izradio imensko kazalo za peti svezak Saborskih zapisnika, koje je objavio Ferdo Šišić pod nazivom: »Acta Comitialia« te radio na kolacioniranju prepisanih i još neobjavljenih zaključaka Hrvatskog sabora.

Usporedno s gore navedenim poslovima Zmajić je intenzivno proučavao literaturu iz pomoćnih povijesnih znanosti, poglavito heraldike, analizirajući pritom arhivsko gradivo, što je imalo za posljedicu objavljivanja dvaju znamenitih članaka (prvi takve vrste iz područja heraldike na hrvatskom jeziku): Razvoj grbova u Banskoj Hrvatskoj i Grbovi zagrebačkih biskupa i nadbiskupa.

U ovom je razdoblju Zmajić pristupio i polaganju stručnog ispita (*stručni arhivarski izpit*), koji je polagao 22. i 31. svibnja 1943.³⁵

Posebno valja istaknuti činjenicu da je, uz navedene poslove u Arhivu, bio zadužen i za stručno usavršavanje manipulativnih službenika, koje je podučavao osnovama pojedinih pomoćnih povijesnih znanosti (osobito njemačke paleografije), arhivistike te poznavanju latinskog i njemačkog jezika.³⁶

Nakon Drugog svjetskog rata u Državnom arhivu u Zagrebu postupno dolazi do organiziranja sustavnijeg vođenja arhivističkih poslova. Tako se, između ostalog, uvodi tzv. Knjiga akvizicija u koju su upisivani podaci o novostečenom arhivskom gradivu. Vođenje ove knjige bilo je povjereno Zmajiću, koji je od 1945. vodio referadu za otkup arhivalija (usporedo s Knjigom depozita).³⁷ Knjigu depozita je započeo voditi sâm Zmajić, nakon što je prethodno provjerio dokumentaciju o depozitima i utvrdio njihov redosljed pohrane u Državnom arhivu.³⁸ Budući da je vodio referadu za otkup arhivskoga gradiva, Zmajić je često (bilo sâm, bilo s ravnateljem Arhiva) obilazio privatne imatelje ili ustanove radi pregleda i eventualnog preuzimanja arhivskoga gradiva, o čemu je redovito podnosio izvješća s

²⁹ HR-HDA-511, kut. 38, ad 119/1941. Izvješće Bartola Zmajića o radu i zaposlenju u prvom polugodištu 1941.

³⁰ Napomena: izvor za informacije o Zmajićevom radu u Arhivu nakon 1950. uglavnom su njegova izvješća o radu. Daljnja će istraživanja pokazati da li je sve navedeno u izvješćima doista i učinjeno.

³¹ Zakonska odredba o spriječavanju (sic!) uništavanja i raznašanja arhivskog gradiva na cijelom području Nezavisne Države Hrvatske, Zagreb 22. travnja 1941. U: *Zbornik zakona i naredaba Nezavisne Države Hrvatske*, god. I, br. 1, Zagreb 25. lipnja 1941. str. 23, br. 44.

³² HR-HDA-511, kut. 38, br. 151/1941. Putni nalog za Bartola Zmajića; br. 152/1941. Dopis Državnog arhiva u Zagrebu Državnom arhivu u Dubrovniku (s.d.).

³³ HR-HDA-511, kut. 38, ad 151/1941. Izvješće B. Zmajića o putu u Dubrovnik od 28. srpnja 1941.

³⁴ HDA, Odsjek za starije arhivsko gradivo, Dnevnik rada 1941.-1950. (dalje: Dnevnik rada), (kutija bez broja).

³⁵ HR-HDA-511, Personalni dosje, Svjedodžba o položenom stručnom ispitu (prijepis).

³⁶ HDA, Odsjek za starije arhivsko gradivo, Dnevnik rada, Dnevnički tijekom 1943. godine.

³⁷ HR-HDA-1799, kut. 5, Izvješće koje je Zmajić podnio u vezi s okružnicom br. 500/1 od 7. kolovoza 1958.

³⁸ HDA, Odsjek za starije arhivsko gradivo, Dnevnik rada, 30. 08. - 18. 10. 1947.

popisom pregledanog arhivskoga gradiva. Tako je (tijekom 1940-ih godina) nekoliko puta odlazio kod Emilija Laszowskog, Tonke Deželić (udovice Velimira Deželića), zatim je pregledao gradivo ukinute Družbe Braće Hrvatskog Zmaja u Kamenitim vratima, preuzeo gradivo Kraljevske akademije znanosti i Pravoslavne akademije od Pravnog fakulteta u Zagrebu, gradivo pojedinih vlastelinstava itd.³⁹ Na poslovima preuzimanja arhivskoga gradiva Zmajić će uvelike biti angažiran i kasnije, sve do odlaska u mirovinu.⁴⁰

U tom je poratnom razdoblju Zmajić bio angažiran i na još jednom, vrlo važnom području za Državni arhiv. Naime, po završetku Drugog svjetskog rata otpočele su pripreme za povrat kulturnih dobara u sklopu priprema mirovnih konferencija. Stoga su se u prostorijama Državnog arhiva u Zagrebu održavale konferencije Komisije stručnjaka za arhivska pitanja.⁴¹ Na tim je konferencijama sudjelovao i Bartol Zmajić. On je na VI. konferenciji Komisije stručnjaka za arhivska pitanja, koja je bila održana 14. lipnja 1946., podnio izvješće o arhivskome gradivu koje je bilo odnešeno 1885. godine.⁴² Ovaj je referat proširio detaljnim uvidom u arhivsko gradivo Državnog arhiva te izradio definitivni popis gradiva kojeg se trebalo potraživati od Mađarske.⁴³ Kao što je poznato, pregovori oko restitucije gradiva iz Mađarske bili su okončani sporazumom između FNR Jugoslavije i NR Mađarske 1958., dok je samo gradivo bilo preuzeto u Državni arhiv u Zagrebu polovicom 1960. Zmajić je kao predstavnik Državnog arhiva boravio u Srijemskim Karlovcima radi primopredaje gradiva.⁴⁴

Tijekom 1950-ih godina Zmajić je bio uključen u Ispitnu komisiju za arhivske pomoćnike kao ispitivač iz hrvatske povijesti.⁴⁵ Također je, osim povremenih predavanja o Državnom arhivu u Zagrebu i gradivu koje se čuva u njemu raznim grupama studenata, uz vodstva po spremištu, redovno držao godišnja predavanja studentima filozofije (i to slušačima pomoćnih povijesnih znanosti) o heraldici, sfragistici i genealogiji.⁴⁶ U to je vrijeme nastupilo i obnavljanje arhivističkog izdavaštva, koje je rezultiralo obnovom izlaženja *Arhivskog vjesnika* 1958., a Zmajić je bio član Uredništva tog časopisa. Ideja novog *Arhivskog vjesnika* bila je temeljena prvenstveno na radovima iz područja arhivistike i pomoćnih povijesnih znanosti, a ne na historiografiji.⁴⁷ Tako se dogodilo da Zmajićev članak o parnici protiv vještica (prema izvoru iz fonda Obitelj Josipović - Vojković) nije bio objavljen.⁴⁸ Član Uredništva *Arhivskog vjesnika* bio je sve do odlaska u mirovinu 1977. Iste godine kada iz tiska izlazi prvi broj nove serije *Arhivskog vjesnika*, bio je objavljen i prvi svezak *Zaključaka Hrvatskog sabora*, čime je bilo nastavljeno objavljivanje zapisnika Sabora Kraljevina Dalmacije, Hrvatske i Slavonije, koje je započeo objavljivati Ferdo Šišić 1912.⁴⁹ Za prva tri sveska *Zaključaka Hrvatskog sabora* izradio je imenska kazala, a za III. svezak i kazalo mjesta.⁵⁰ Osim na izradi kazala, Zmajić je za prva dva sveska radio i na pripremi teksta zaključaka za tisak.⁵¹

Za razliku od 1940-ih godina kada je mahom radio na sređivanju zbirki, krajem 1950-ih godina Zmajić je uredio i dva veća fonda: jedan iz područja uprave te jedan vlastelinski fond. Fond Uprava primorskih dobara (*Acta Buccarana*),⁵² kojeg je prethodno presložio zajedno sa svojom suprugom

³⁹ HDA, Odsjek za starije arhivsko gradivo, Dnevnik rada, dnevnicu u razdoblju: 1945.-1950.

⁴⁰ HR-HDA-1799, kut. 5, izvješća o radu za 1960.-1972. (koncepti).

⁴¹ Konferencije su bile održavane u razdoblju 1945.-1947. O tome vidi: HR-HDA-1663, Zbirka dokumentacije o povratu, restituciji i sukcesiji arhivskoga gradiva u Hrvatsku (dalje: HR-HDA-1663), Restitucija Mađarska, kut. 36, fascikl: Komisija stručnjaka za arhivalna pitanja.

⁴² HR-HDA-1663, Restitucija Mađarska, kut. 36, Zapisnik VI. Konferencije stručnjaka za arhivska pitanja s priloženim izvješćem Bartola Zmajića.

⁴³ HR-HDA-1663, Restitucija, Mađarska, kut. 36, Izvješće Bartola Zmajića Ravnateljstvu Državnog arhiva u Zagrebu od 13. rujna 1946. (izvorna signatura Registrature Arhiva: ad 320/1946.).

⁴⁴ HR-HDA-1799, kut. 5, Izvješće o radu Bartola Zmajića za 1960. (koncept).

⁴⁵ HR-HDA-1799, kut. 5, Izvješće koje je Zmajić podnio u vezi s okružnicom br. 500/1 od 7. kolovoza 1958.

⁴⁶ HR-HDA-1799, kut. 5, Izvješće koje je Zmajić podnio u vezi s okružnicom br. 500/1 od 7. kolovoza 1958.

⁴⁷ O promijenjenoj koncepciji *Arhivskog vjesnika* više vidi u: Lučić, M. Arhivistika kroz sto godina *Arhivskog vjesnika*. *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 42(1999.), str. 17-28.

⁴⁸ HDA, Odsjek za starije arhivsko gradivo, Dnevnik rada, Dnevnik od 27. siječnja 1945. Zmajić je zabilježio kako je izradio članak o parnici protiv vještica za *Viestnik HDA*. Bilješke za taj članak se nalaze u HR-HDA-1799, kut. 3.

⁴⁹ Šišić je objavio ukupno pet svezaka (posljednji je bio objavljen 1918.) pod nazivom: *Acta Comititalia Regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae* (Hrvatski saborski spisi), u kojem je objavio saborske zaključke do 1630.

⁵⁰ HR-HDA-1799, kut. 5, Izvješće koje je Zmajić podnio u vezi s okružnicom br. 500/1 od 7. kolovoza 1958.

⁵¹ Zaključci Hrvatskog sabora, sv. I, 1631.-1693., Zagreb 1958., Predgovor.

⁵² HR-HDA-21.

Verom Zmajić, uredio je i izradio kazalo za seriju »B« fonda.⁵³ Dovršivši ovaj fond, Zmajić je uredio fond Vlastelinstvo Čakovec⁵⁴ u razdoblju 1961.-1965.⁵⁵ Osim njih, Zmajić je uredio fond Severinske županije (HR-HDA-30), zatim fond obitelji Turković (HR-HDA-776), obitelj Bombelles (HR-HDA-702)⁵⁶ te jedan dio fonda obitelji Josipović - Vojković (HR-HDA-726).⁵⁷ Valja istaknuti da je, kako stoji u izvješću iz 1958., »dotad u cijelosti nesređenu zbirku gradiva nastalog u vrijeme francuske uprave svrstanih u zbirku »Acta Gallica« uredio i osnovno grupirao.«⁵⁸

Početakom 1950-ih Zmajić je otpočeo suradnju s Historijskim institutom Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Tijekom 1950-ih godina Zmajić je držao predavanja polaznicima arhivističko-paleografskog tečaja Historijskog instituta JAZU iz predmeta: »Hrvatska povijest osobito sa gledišta arhivalija domaćih arhiva« i to za razdoblje od doseljenja Slavena do mira na Žitvi 1606.⁵⁹ Osim kao stalni predavač na spomenutom tečaju, Zmajić je za potrebe I. odjela JAZU-a izradio i dva referata o genealoško-heraldičkoj zbirci Aleksandra Kulmera.⁶⁰

Početakom 1960-ih u Državnom arhivu u Zagrebu započeo je veliki projekt objavljivanja »Vodiča kroz arhivsku građu«.⁶¹ Ovo je, s obzirom na arhivističku djelatnost, najplodnije Zmajićevo razdoblje. Za potrebe »Vodiča« Zmajić je obradio sljedeće fondove i zbirke Hrvatskoga državnog arhiva:⁶² 2 (Sabor Kraljevina DHS - Povlastice Kraljevina), 6 (Sabor Kraljevina DHS - Istraga zakonitosti plemstva), 15 (Ugarska zemaljska vrhovna građevna uprava), 21 (Uprava primorskih dobara), 22 (Ugarska dvorska komora. Riječki spisi), 37 (Riječki gubernij), 393 (Privremeni pokrajinski sud za civilnu Hrvatsku), 876 (Najstarije hrvatske isprave), 877 (Srednjovjekovne isprave), 884 (Hrvatsko plemstvo), 885 (Zbirka grbovnica), 887 (Grbovi obitelji Hrvatske i Slavonije) te 888 (Rodoslovlja), a osobito je bio angažiran na izradi »Vodiča« za cijeli niz obiteljskih fondova.⁶³

Za potrebe »Vodiča« također je izradio i regesta *važnijih spisa*⁶⁴ za sljedeće fondove: 30 (Severinska županija), 689 (Vlastelinstvo Ozalj),⁶⁵ Acta neoaquisita Croatica - regesta važnijih spisa, Acta neoaquisita varia⁶⁶ - regesta važnijih spisa, 67 (Bansko vijeće) te 99 (Riječka županija).⁶⁷

IZ navedenih fondova i zbirki koje je Zmajić obradio, jasno se nameće zaključak kako je Zmajić bio zadužen prvenstveno za obiteljske fondove te one zbirke koje je već prije bio uredio. Tijekom rada na »Vodiču« Zmajić je 1962. bio imenovan višim arhivistom.⁶⁸ Pošto je rad na »Vodiču« bio dovršen, Zmajić je nastavio s uređenjem zbirke »Različiti spisi« iz kojih je formirao nove obiteljske i mjesne fondove, a postojeće je nadopunio zatečenim gradivom.⁶⁹ Valja istaknuti da je izdvojio spise pisane glagoljicom te predložio da za njih bude formirana nova zbirka.⁷⁰ Upravo je rad na sređivanju te zbirke

⁵³ HR-HDA-1799, kut. 5, tromjesečna izvješća za 1958. te izvješće za 1960. (koncepti); o sređivanju samog fonda vidi više u: Zmajić, B. Sređivanje fonda Uprave primorskih dobara (Acta Buccarana 1670.-1776.). *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 3(1960), str. 405-413.

⁵⁴ HR-HDA-681. Na žalost, nije do kraja sređeno.

⁵⁵ HR-HDA-1799, kut. 5, izvješća za 1960., 1961., 1963. te 1964. (koncepti).

⁵⁶ Fond je uredio zajedno s Ferdmand Hauptmannom.

⁵⁷ HR-HDA-1799, kut. 5, izvješće koje je Zmajić podnio u vezi s okružnicom br. 500/1 od 7. kolovoza 1958.

⁵⁸ HR-HDA-1799, kut. 5, izvješće koje je Zmajić podnio u vezi s okružnicom br. 500/1 od 7. kolovoza 1958. Gradivo je uredio zajedno s Vesnom Šojat.

⁵⁹ HR-HDA-1799, kut. 23, Izvješće o održanim predavanjima 1953. (ostali predavači za kasnija razdoblja su bili Ivan Meden (do 1868.) te Ivan Beuc (do 1945.)).

⁶⁰ HR-HDA-1799, kut. 5, Izvješće koje je Zmajić podnio u vezi s okružnicom br. 500/1 od 7. kolovoza 1958.

⁶¹ Rad na »Vodiču« je trajao od 1960. do 1964.

⁶² Prema izvješćima o radu B. Zmajića, vidi u HR-HDA-1799, kut. 5, izvješća za 1961.-1963. (koncepti).

⁶³ Tako je sastavio opise za sljedeće fondove: 697 (Obitelj Balbi), 698 (Obitelj Balog), 700 (Obitelj Benić), 701 (Obitelj Bogathy), 702 (Obitelj Bombelles), 704 (Obitelj Bužan), 705 (Obitelj Chernokoczy), 707 (Obitelj Daubachy), 708 (Obitelj Demeter), 710 (Obitelj Dominis), 711 (Obitelj Drašković), 712 (Obitelj Erdödy), 714 (Obitelj Fodroczy), 715 (Obitelj Gaj), 716 (Obitelj Galjuf), 718 (Obitelj Halper) i 726 (Obitelj Josipović - Vojković), dok je za obiteljske fondove od slova H do slova V izradio 22 opisa, no u izvješćima ne navodi o kojim se fondovima radi. Vidi: HR-HDA-1799, kut. 5, tromjesečno izvješće za 1963. (koncept).

⁶⁴ Formulacija Bartola Zmajića u izvješćima o radu.

⁶⁵ Navedena regesta za fond 689 nisu sačuvana i moguće je da i nisu bila napisana, što je potrebno istražiti.

⁶⁶ Danas ove zbirke ne postoje; dio je sređivanjem Bartola Zmajića bio uvršten u postojeće fondove i zbirke, dok su od dijela gradiva bili formirani novi fondovi i zbirke. Preostali dio gradiva iz tih zbirki se danas nalazi u HR-HDA-898.

⁶⁷ HR-HDA-1799, kut. 5, izvješće o radu u 1962. godini (koncept).

⁶⁸ HDA, Pismohrana arhiva, Personalni dosje, Rješenje o imenovanju (br. 1 - 262/1 - 1962.) od 21. svibnja 1962.

⁶⁹ HR-HDA-1799, kut. 5, izvješća (tromjesečna) za 1964. (koncepti).

⁷⁰ HR-HDA-1799, kut. 5, izvješće za II. tromjesečje 1964. (koncept).

pokazao Zmajićevu arhivističku zrelost, budući da je iz konglomerata arhivskoga gradiva različite provenijencije, koju je u najvećoj mjeri prikupio Emilij Laszowski, uspio formirati »male« obiteljske fondove, a postojeće obogatio novim gradivom. Kao posljedica ovog njegovog rada jest i nastanak zbirke »Razne obitelji« (HR-HDA-786).

U drugoj polovici 1960-ih radio je najviše na izradi regesta spisa iz više fondova.⁷¹ Na arhivističkom tečaju (prema planu J. Buturca) 1965. za djelatnike »Instituta za historiju radničkog pokreta« Zmajić je držao tečaj iz genealogije, heraldike, sfragistike i numizmatike.⁷²

Sedamdesete su godine 20. st. zapravo bila »kruna« Zmajićevog znanstvenog djelovanja. Naime, »Školska knjiga« 1971. objavljuje Zmajićevo djelo: »Heraldika, sfragistika, genealogija« koje je prvotno bilo zamišljeno kao udžbenik. Sudjelovao je na poslijediplomskom studiju iz pomoćnih povijesnih znanosti na Filozofskom fakultetu u Zadru. Na tom je studiju Zmajić držao predavanja iz područja heraldike, sfragistike, genealogije i numizmatike.⁷³ Također je za potrebe studenata sastavio skriptu iz numizmatike koju je jednostavno nazvao: »Numizmatika«. U Arhivu Hrvatske je, osim rada u Čitaonici, izradio historijate za obiteljske fondove HDA:⁷⁴ 703 (Obitelj Budor), 725 (Obitelj Jelačić), 727 (Obitelj Kerechenyi), 731 (Obitelj Klasnić), 735 (Obitelj Krčelić), 748 (Obitelj Mikulić), 755 (Obitelj Petričević), 763 (Obitelj Rakičani), 769 (Obitelj Saić), 778 (Obitelj Vernić) te 780 (Obitelj Vitez).

U to je vrijeme dosta radio regesta spisa, a posebno valja istaknuti njegov rad na izradi regesta korespondencije (pisane na njemačkom jeziku) Janka Draškovića iz fonda obitelji Drašković (HR-HDA-711).⁷⁵ Ovaj su fond uređivali arhivisti Martin Modrušan i Miljenko Pandžić. Njima dvojici je Zmajić, kako navodi u svojim izvješćima, davao upute i informacije iz arhivistike i pomoćnih povijesnih znanosti u svrhu njihovog stručnog usavršavanja te prilikom njihovog rada na sređivanju fonda Drašković.⁷⁶

Bartol Zmajić bio je umirovljen 1. srpnja 1977., nakon nešto više od četrdeset godina provedenih u Arhivu Hrvatske. No, premda u mirovini i dalje je ostao aktivan u davanju svojih savjeta i mišljenja. Tako ga je Arhiv Hrvatske 1980. zamolio za stručno mišljenje o tumačenju omišškoga grba (koji je upit Društvo za čuvanje spomenika kulture Omiša uputilo Arhivu Hrvatske).⁷⁷

Umro je u Zagrebu 16. travnja 1984., a pokopan je u obiteljskoj grobnici u Bakru.

Zmajićeva leksikografska djelatnost

Zmajić se, zahvaljujući poznavanju heraldike i hrvatske povijesti, priključio projektu »Hrvatske enciklopedije« kao suradnik na području hrvatske povijesti.⁷⁸ U sklopu područja heraldike predlagao je Uredništvu pojedine plemićke obitelji iz Hrvatske i Dalmacije za koje je smatrao da ih treba obraditi i iz heraldičkog kuta gledanja.⁷⁹

Najveći leksikografski rad ostvario je na I. izdanju »Enciklopedije Jugoslavije« za koju je, što kao samostalni autor, a što u suautorstvu, napisao desetak natuknica.

Kada je početkom 1980-ih godina započeo projekt objave drugog izdanja »Enciklopedije Jugoslavije« JLZ-a, redakcija spomenute Enciklopedije ponudila je Zmajiću suradnju za enciklopedijske natuknice Grb i Heraldika.⁸⁰

⁷¹ HR-HDA-1799, kut. 5, izvješće za 1968. (koncept).

⁷² HR-HDA-1799, kut. 23, Promemorija B. Zmajića o održanom tečaju (s.d.).

⁷³ HR-HDA-1799, kut. 5, kuverta: Zadar

⁷⁴ HR-HDA-1799, kut. 5, izvješće za 1973. (koncept).

⁷⁵ HR-HDA-1799, kut. 5, izvješća za 1971.-1973. (koncepti).

⁷⁶ HR-HDA-1799, kut. 5, godišnje izvješće za 1966. (koncept); izvješće za I. tromjesečje 1967. (koncept).

⁷⁷ HR-HDA-1799, kut. 4, dopis tajnika Arhiva Hrvatske, Ante Glavine, Bartolu Zmajiću od 11. veljače 1980.

⁷⁸ HR-HDA-1799, kut. 24, Pismo Antuna Dabinovića, urednik članaka iz hrvatske povijesti u Enciklopediji, Bartolu Zmajiću od 30. siječnja 1940. U tom pismu Dabinović poziva Zmajića na suradnju, »s obzirom na Vaš (Zmajićev, op. L.D.) dosadašnji zaslužni rad za hrvatsku narodnu povijest«.

⁷⁹ HR-HDA-1799, kut. 24, Odgovor Uredništva Bartolu Zmajiću od 18. siječnja 1940. glede uvrštavanja pojedinih plemićkih obitelji u Enciklopediju.

⁸⁰ HR-HDA-1799, kut. 2, Ugovor o suradnji od 6. ožujka 1981.

Na projektu Biobibliografskog leksikona JLZ-a, započetog 1975.,⁸¹ Zmajić je također trebao biti jedan od suradnika.⁸² Za ovaj je leksikon trebao obraditi više plemićkih obitelji pod slovima A i C.⁸³ Također, sâm je Zmajić predložio uredništvu pojedine obitelji koje nisu bile predložene, dok je za neke smatrao da, jer se »u Hrvatskoj nisu isticale«, ne bi trebale biti uvrštene u Leksikon.⁸⁴ Nažalost, projekt je nakon izlaska prvog sveska stagnirao te je tek 1989. bio objavljen drugi svezak Leksikona, no Zmajić je u međuvremenu bio umro.

Zmajić i numizmatika⁸⁵

Zmajić se vrlo rano, kako sam piše u autobiografskoj crtici, počeo zanimati za numizmatiku, još tijekom gimnazijskog školovanja.⁸⁶ Tada se također odlučio posvetiti numizmatiki iz vremena Rimskog carstva. Njegovo bavljenje numizmatikom može se podijeliti u dva razdoblja. Prvo razdoblje koje traje od vremena gimnazije pa sve do 1949. te drugo razdoblje od 1949. pa do kraja života. U ovom prvom razdoblju Zmajić se prvenstveno bavio kolekcionarstvom (dobivši prve primjerke rimskog novca od dvojice svojih ujaka),⁸⁷ proučavanjem i prikupljanjem stručne literature te posjećivanjem najznačajnijih zbirki, kako u Hrvatskoj, tako i u Europi.⁸⁸ Doduše, tijekom Drugog svjetskog rata i prvih godina poraća njegova sakupljačka aktivnost stagnira (a time vjerojatno i bavljenje numizmatikom) da bi 1949. postao članom Numizmatičkog društva u Zagrebu.⁸⁹

Taj je događaj presudan u Zmajićevom bavljenju numizmatikom. Naime, pošto je postao član Društva, Zmajić je neumorno počeo pisati i objavljevati niz radova vezanih najviše uz rimsku numizmatiku, postavši tako najplodniji pisac Numizmatičkog društva. Zbog svojeg je angažmana bio izabran u Upravni odbor Društva na Godišnjoj skupštini 22. siječnja 1956.⁹⁰ Također valja spomenuti da je u oba časopisa Društva (Bilten Hrvatskog numizmatičkog društva i Numizmatičke vijesti), Zmajić bio član uredništva. U »Biltenu« je bio odgovorni urednik u razdoblju 1965.-1967.,⁹¹ dok je u Numizmatičkim vijestima bio odgovorni urednik i član redakcijskog odbora u razdoblju 1967.-1974.⁹² Kao nagradu za najplodnijeg pisca u Društvu, Zmajić je 1969. dobio nagradu iz fonda »Ivan Rengjeo«. Na Godišnjoj skupštini od 14. prosinca 1969. bio je izabran za počasnog člana Društva.⁹⁴ Osim prije navedenih aktivnosti u Društvu, na kraju svakako treba istaknuti činjenicu da je Zmajić obnašao i zahtjevnju dužnost knjižničara i arhivista Društva.⁹⁵

Dosadašnje bibliografije Bartola Zmajića i metodologija rada na ovoj bibliografiji

Cjelovita bibliografija radova Bartola Zmajića do danas nije objavljena. Dosad objavljene bibliografije odnosile su se na Zmajićev opus iz polja numizmatike.⁹⁶ Iznimka je bibliografija koju je objavio Gjurro Krasnov kao prilog Zmajićevom nekrologu, u kojem navodi i ina Zmajićeva djela iz područja heraldike, arhivistike i historiografije.⁹⁷

⁸¹ *Hrvatski biografski leksikon*. Sv. 1. Zagreb : 1983. Uvodnik (s.n.).

⁸² HR-HDA-1799, kut. 11, Ugovor o suradnji između Bartola Zmajića i JLZ-a od 17. prosinca 1979.

⁸³ HR-HDA-1799, kut. 2, Dopis Uredništva Leksikona Bartolu Zmajiću od 30. lipnja 1980., u kojem su navedene biografske jedinice za koje je bio Zmajić zadužen (pod slovom C).

⁸⁴ HR-HDA-1799, kut. 11, Prijedlog Zmajića JLZ-u, s.d., (koncept).

⁸⁵ Opisati u cijelosti Zmajićev rad i postignuća na području numizmatike zahtijeva zaseban rad koji bi se bavio samo tom temom. U ovome radu dane su osnovne informacije o njegovoj numizmatičkoj djelatnosti.

⁸⁶ HR-HDA-1799, kut. 11, Zmajićev rukopis: Moje djelovanje na području numizmatike.

⁸⁷ HR-HDA-1799, kut. 11, Zmajićev rukopis: Moje djelovanje na području numizmatike.

⁸⁸ Krasnov. Nekrolog, str. 135.

⁸⁹ Krasnov. Nekrolog, str. 136.

⁹⁰ *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 3, 6-7(1956), str. 33.

⁹¹ *Bilten Društva* (Zagreb). 3, 6(1965) i 5, 11(1967).

⁹² *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 14, 25(1967); 21, 32(1974). Sljedeći broj Numizmatičkih vijesti bio je objavljen tek 1979.

⁹³ *Bilten Društva* (Zagreb). 7, 15(1969). Izvješće s XXII. Godišnje skupštine, str. 25.

⁹⁴ *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 16, 27(1969).

⁹⁵ HR-HDA-1799, kut. 11, Popis spisa i knjiga Knjižnice Hrvatskog numizmatičkog društva; ovaj primopredajni zapisnik arhivskog i knjižnog gradiva koje je Zmajić predao Društvu nije datiran (premda potpisan), pokazuje da je Zmajić bio zadužen i za arhivsko gradivo (nastalo u razdoblju 1941.-1974.), a ne samo za knjižno gradivo, o čemu je redovito podnosio izvješća na Godišnjim skupštinama (objavljena u Numizmatičkim vijestima).

⁹⁶ Usporedi: Kopač, V. Bibliografija članaka i prikaza u Biltenu 1 - 13, *Bilten* (Zagreb), 14(1968), str. 22-23.

⁹⁷ Krasnov. Nekrolog, str. 137-141.

Ova je bibliografija sastavljena iz sljedećih izvora:

- a) *Arhivski vjesnik. Bibliografija 1899.-1979.* (autorice Ružice Kolarević-Kovačić)
- b) *Numizmatičke vijesti*, br. 5-38 (1955.-1984.)
- c) *Bilten Hrvatskog numizmatičkog društva u Zagrebu*, br. 6 - 26 (1965.-1974.)
- d) *CROLIST Nacionalne i sveučilišne biblioteke*
- e) Kartoteka članaka Leksikografskog zavoda »Miroslav Krleža«
- f) HR-HDA-1799 (Osobni fond Bartol Zmajić)

Bibliografija je sastavljena po kronološkom principu, bez tematskog odvajanja unutar pojedinih godina. Ukoliko se radi o prikazu ili nekrologu, to je posebno istaknuto. Valja pripomenuti kako je moguće da u bibliografiji nisu navedeni svi članci koje je Zmajić objavio.

1938.

1. *Heraldički zbornik : Zbornik plemstva u Hrvatskoj, Slavoniji, Dalmaciji, Bosni-Hercegovini, Dubrovniku, Kotoru i Vojvodini.* Zagreb : V. A. Duišin, 1938. (Član Savjetnog odbora i suradnik)

1941.

2. Bakar (grad). U: *Hrvatska enciklopedija*. Sv. 1. Zagreb : 1941. str. 111-112.
3. Barun. U: *Hrvatska enciklopedija*. Sv. 1. Zagreb : 1941. str. 262.

1943.

4. Zanimljivi podatci o grbovima slavni naših gradova s hrvatskog Jadrana. *Nova Hrvatska*. III, 302(1943), str. 6.

1944.

5. Grbovi jadranskih gradova. *Seljačko ognjište*. IV, 1(1944), str. 9.

1945.

6. Razvitak heraldike u Banskoj Hrvatskoj. *Vjesnik Državnog arhiva u Zagrebu* (Zagreb). 11(1945), str. 43-58.
7. Drašković (obitelj). U: *Hrvatska enciklopedija*. Sv. 5. Zagreb : 1945. str. 245.
8. Grbovi zagrebačkih biskupa i nadbiskupa. U: *Kulturno povijesni zbornik Nadbiskupije zagrebačke u spomen 850. godišnjice osnutka*. I. dio. Zagreb : Hrvatski izdavački bibliografski zavod, 1945. str. 471-492.

1953.

9. Rimske carske kovnice 293.-476. *Numizmatika* (Zagreb). 5(1953), str. 13-16.
10. Ulrich-Bansa Oscar: *Moneta Mediolariensis (352.-498.)*, Venezia 1949. (prikaz). *Numizmatika* (Zagreb). 5(1953), str. 120-121.
11. Duje Rendić-Miočević: Dva skupna nalaza rimskog carskog novca kod Dugopolja u Dalmaciji, Split 1950. (prikaz). *Numizmatika* (Zagreb). 5(1953), str. 122-123.
12. *Numismatische Zeitschrift*, 74 Band, Wien 1951. (prikaz). *Numizmatika* (Zagreb). 5(1953), str. 123.

1954.

13. Medicinski simboli u grbovima naših liječnika, ljekarnika i ranarnika. U: *Iz hrvatske medicinske prošlosti : spomen knjiga Zbora liječnika Hrvatske*. Zagreb : Zbor liječnika Hrvatske, 1954. str. 115-124.

1955.

14. Nalaz rimskih Antoninijana u Imbriovcu kod Koprivnice. *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 2, 5(1955), str. 16-17.
15. Imre Frey (nekrolog). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 2, 5(1955), str. 20.
16. Stjepan Hrčić (nekrolog). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 2, 5(1955), str. 20-21.

1956.

17. Kovničke kratice i znakovi na rimskim i bizantinskim novcima od IV. do VI. stoljeća. *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 3, 6-7(1956), str. 1-4.
18. *The Roman Imperial Coinage* (ur. H. Mattingly, C. H. Sutherland, R. A. G. Carson), Vol. IX., London 1951. (prikaz). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 3, 6-7(1956), str. 22-23.

19. R. Bratanić: Razvoj rimskog denarstva, Ptujski zbornik 1893.-1953., Ptuj 1953., str. 24-33. (prikaz). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 3, 6-7(1956), str. 24-25.
20. Upotreba zastava kao simbola nacija i država. *Otkrića* (Zagreb). III, 4(1956), str. 319-320.
- 1957.**
21. Rimski medaljoni. *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 4, 8-9(1957), str. 18-21.
22. A. N. Zograf: Antičnije moneti, Moskva - Lenjingrad 1951. (prikaz). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 4, 8-9(1957), str. 25-26.
23. Z. Herkov: Građa za finansijsko-pravni rječnik feudalne epohe Hrvatske, Zagreb 1956. (prikaz). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 4, 8-9(1957), str. 26.
24. Novac Julijusa Neposa posljednjeg priznatog zapadno-rimskog cara. *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 4, 10(1957), str. 19-24.
25. Glasnik Zemaljskog muzeja u Sarajevu, n.s. sv. XII, Sarajevo, 1957. (prikaz). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 4, 10(1957), str. 35.
26. Stjepan Rengenyi (nekrolog). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 4, 10(1957), str. 40.
- 1958.**
27. Erdödy (obitelj). U: *Enciklopedija Jugoslavije*. Sv. 3. Zagreb : 1958. str. 267-268. (suautorstvo s N. Klaić)
28. Ex libris. U: *Enciklopedija Jugoslavije*. Sv. 3. Zagreb : 1958. str. 281-282. (suautorstvo s J. Logarom i D. Medakovićem)
29. Stanko Frank. U: *Enciklopedija Jugoslavije*. Sv. 3. Zagreb : 1958. str. 387.
30. Grb (općenito, Hrvatska, Bosna i Hercegovina). U: *Enciklopedija Jugoslavije*. Sv. 3. Zagreb : 1958. str. 583, 584-586, 587-588.
31. Grbovnica. U: *Enciklopedija Jugoslavije*. Sv. 3. Zagreb : 1958. str. 590.
32. Heraldika (Hrvatska, Bosna i Hercegovina). U: *Enciklopedija Jugoslavije*. Sv. 3. Zagreb : 1958. str. 670-671.
33. Archivalische Zeitschrift, Band 50-51, München 1955. (prikaz). *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 1(1958), str. 568-569.
34. Josip Brunšmid (1858.-1929.) - povodom stogodišnjice rođenja. *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 5, 11(1958), str. 20-21.
35. Izvješće o predavanju dr. Vladimira Murka u Numizmatičkom društvu na temu »Historija novčanikih sustava na području Jugoslavije« 7. ožujka 1958. *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 5, 11(1958), str. 30.
36. Osvrt na svečanost u povodu 100. godišnjice Američkog numizmatičkog društva. *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 5, 11(1958), str. 30-31.
37. Numismatische Zeitschrift, sv. 77, Wien 1957. (prikaz). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 5, 11(1958), str. 32.
38. The Numismatic Chronicle and Journal of The Royal Numismatic Society, series VI, vol. XVI, London 1956. (prikaz). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 5, 11(1958), str. 32.
39. Schweizer Münzblätter, Basel. (prikaz). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 5, 11(1958), str. 33.
40. Revue Belge de numismatique et de sigillographie, vol. 100-102, Bruxelles, 1954.-1955. (prikaz). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 5, 11(1958), str. 33.
41. Early Roman Coinage, vol. I, Köbenhavn 1957. (prikaz). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 5, 12(1958), str. 37-38.
- 1959.**
42. Rimsko kovnica Sirmium. *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 6, 13(1959), str. 4-7.
43. Antun Bauer - prigodom 25. godišnjice muzeološkog rada. *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 6, 13(1959), str. 29-30.
44. I. Rengjeo: Corpus der mittelalterlichen Münzen von Kroatien, Slavonien, Dalmatien und Bosnien, Graz 1959. (prikaz). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 6, 13(1959), str. 30-31.
45. Dragutin Mandl (nekrolog). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 6, 13(1959), str. 31.

1960.

46. Sređivanje fonda Uprave primorskih dobara (Acta Buccarana 1670.-1776.). *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 3 (1960), str. 405-413.

47. 60-let Mestnega arhiva Ljubljanskega, sestavil dr. Vilfan, Ljubljana 1959. (prikaz). *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 3 (1960), str. 461-464.

48. H. Jenkinson: A Guide to Seals in the Public Record Office, London 1954. (prikaz). *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 3 (1960), str. 492-493.

49. Rimski kovnica Sirmium (nastavak). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 7, 14(1960), str. 2-18.

50. Grbovi. U: *Svijet oko nas - enciklopedija za djecu i omladinu*. Sv. 1. Zagreb : Školska knjiga, 1960. str. 140-141.

1961.

51. Grb i pečat Turopoljske plemenite općine. *Vijesti muzealaca i konzervatora Hrvatske* (Zagreb). 10, 5(1961), str. 158-161.

52. Kratak pregled rada rimske kovnice Siscia. *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 8, 15-16(1961), str. 19-22.

53. Numismatic Chronicle and Journal of The Royal Numismatic Society, ser. VI, vol. 18 London 1958. (prikaz). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 8, 15-16(1961), str. 43.

54. Wiadomości Numizmatyczne, Warszawa 1957. (prikaz). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 8, 15-16(1961), str. 44.

55. Julijo Fuksa (nekrolog). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 8, 15-16(1961), str. 45.

56. Juraj Savić-Nossan (nekrolog). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 8, 15-16(1961), str. 45.

57. Matija Ivanac (nekrolog). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 8, 15-16(1961), str. 45-46.

1962.

58. Ivan Rengjeo. *Historijski zbornik* (Zagreb). 16(1962), str. 353-357.

59. In memoriam Ivan Rengjeo. *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 9, 17-18(1962), str. 1-3.

60. Pregled vrsta novaca rimskih careva od Augusta do Anastazija 27. pr. n. e. - 501. n. e. *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 9, 17-18(1962), str. 21-29.

61. A. Jeločnik: Najdba argenteusev zgodnje tetrahije iz Siska, Ljubljana 1960. (prikaz). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 9, 17-18(1962), str. 42.

62. Ivan Hartl (nekrolog). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 9, 17-18(1962), str. 58.

63. Jozo Petrović (nekrolog). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 9, 17-18(1962), str. 59.

1963.

64. Likovi životinja - simboli gradova, pokrajina i država na antiknom grčkom novcu. *Bilten Hrvatskog numizmatičkog društva* (Zagreb). 1, 1(1963), str. 2-6.

65. Likovi mitoloških bića, životinja i bilja kao simboli gradova, pokrajina i država na antiknom grčkom novcu. *Bilten Hrvatskog numizmatičkog društva* (Zagreb). 1, 2(1963), str. 1-5.

66. Bibliografija temeljnih radova i priručnika s područja numizmatike. *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 10, 19(1963), str. 30-36.

67. Numizmatička društva i njihova suradnja s muzejima. *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 10, 19(1963), str. 41-48. (suautorstvo s G. Krasnovim)

68. Numismatic Chronicle and Journal of The Royal Numismatic Society, ser. VI, vol. 19 i 20 London 1959. i 1960. te ser. VII, vol. 1, London 1961. (prikaz). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 10, 19(1963), str. 49-50.

69. Wiadomości Numizmatyczne, god. VI, sv. 1 (19), Warszawa 1962. (prikaz). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 10, 19(1963), str. 51.

70. Numizmatički Listy, god. XVII, br. 2 - 5 Praha 1962. *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 10, 19(1963), str. 54.

71. Protucar Vetrarije i njegovi novci. *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 10, 20(1963), str. 2-9.

72. Annual Report of The American Numismatic Society for the period ending September 30. 1962., New York 1963. (prikaz). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 10, 20(1963), str. 86-88.

73. Kamilo Dočkal (nekrolog). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 10, 20(1963), str. 88-89.

74. Petar Vuličević (nekrolog). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 10, 20(1963), str. 90.

1964.

75. Razvitak antiknog grčkog novca. *Bilten Hrvatskog numizmatičkog društva* (Zagreb). 2, 3(1964), str. 1-4.

76. Natpisi na antiknom grčkom novcu i grčka abeceda. *Bilten Hrvatskog numizmatičkog društva* (Zagreb). 2, 5(1964), str. 3-6.

77. Rudnički novci Rimskog carstva. *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 11, 21(1964), str. 1-11.

78. Medalja Miroslava Krleže. *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 11, 21(1964), str. 29.

79. Katalog izložbe: »Novac kroz vekove«, Čačak 1963. (prikaz). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 11, 21(1964), str. 43-44.

80. Argo - informativno glasilo za arheologiju, zgodovino umetnosti in muzeologijo, god. I, Ljubljana 1962. i god. II, Ljubljana 1963. (prikaz). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 11, 21(1964), str. 48-51.

81. Italia Numismatica, god. XV, br. 1-3, Mantova 1964. (prikaz). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 11, 21(1964), str. 51-52.

82. T. Gerasimov: Skrovišta ot moneti zamereniv Bulgaria prez 1960. i 1961., Sofia 1963. (prikaz). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 11, 21(1964), str. 52-53.

83. Histijejski tetrobol nađen u gradu Korčuli, Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku, sv. 61, 1959. (prikaz). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 11, 21(1964), str. 53.

84. Utjecaj rimskih carskih medaljona na stil renesansnih medalja. *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 11, 22(1964), str. 11-15.

85. Grbovnice. U: *Katalog izložbe Muzeja za umjetnost i obrt: »Minijatura u Jugoslaviji«*. Zagreb : Muzej za umjetnost i obrt, 1964. str. 49.

1965.

86. Likovi raznih predmeta, oružja, brodova i građevina - simboli gradova, pokrajina i država na antiknom grčkom novcu. *Bilten Hrvatskog numizmatičkog društva* (Zagreb). 3, 6(1965), str. 1-4.

87. Povijesni razvitak rimskog novca od početka do pada Zapadnog rimskog carstva (I. dio). *Bilten Hrvatskog numizmatičkog društva* (Zagreb). 3, 7(1965), str. 12-18.

88. Izložba »2000 godina novčarstva« u Ljubljani. *Bilten Hrvatskog numizmatičkog društva* (Zagreb). 3, 7(1965), str. 21.

89. Društvene vijesti. *Bilten Hrvatskog numizmatičkog društva* (Zagreb). 3, 7(1965), str. 28-29.

90. Bibliografija važnijih radova i monografija iz grčke numizmatike. *Bilten Hrvatskog numizmatičkog društva* (Zagreb). 3, 8(1965), str. 2-4.

91. Udjel žena numizmatičarki u numizmatičkom radu. *Bilten Hrvatskog numizmatičkog društva* (Zagreb). 3, 8(1965), str. 15-19.

92. Numismatic Chronicle and Journal of The Royal Numismatic Society, ser. VII, vol. 2 i 3, London 1962. i 1963. (prikaz). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 12, 23(1964), str. 52-54.

1966.

93. Obavijesti Štajerskog Zemaljskog arhiva Graz, 1959.-1964. *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 9(1966), str. 531-532.

94. Mitteilungen des Steiermarkischen Landesarchives, Folge 9-14, Graz 1959.-1964. *Arhivski vjesnik* (Zagreb), 9(1966), str. 331-332.

95. Identifikacija vremenske i osobne pripadnosti pojedinog srebrnog novca Rimske republike u razdoblju 200.-31. g. pr. n. e. *Bilten Hrvatskog numizmatičkog društva* (Zagreb). 4, 9(1966), str. 9-15.

96. Likovi božanstava na antiknom grčkom novcu. *Bilten Hrvatskog numizmatičkog društva* (Zagreb). 4, 10(1966), str. 1-5.

97. Identifikacija vremenske i osobne pripadnosti pojedinog srebrnog novca Rimske republike u razdoblju 200.-31. g. pr. n. e. (nastavak). *Bilten Hrvatskog numizmatičkog društva* (Zagreb). 4, 10(1966), str. 6-10.

98. Neki problemi rimske numizmatike u Hrvatskoj. *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 13, 24(1966), str. 12-18. (referat s Prvog numizmatičkog simpozija 1965. u Zagrebu)

1967.

99. Legalizacija grbova nekih naših obitelji na temelju Ohmućevićevog grbovnika. *Glasnik arhiva i društva arhivskih radnika Bosne i Hercegovine* (Sarajevo). 7(1967), str. 41-53.

100. Mjere Dvorske komore u Beču protiv opticaja dubrovačkih talira u Hrvatskoj 1764.-1772. *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 10(1967), str. 235-243.

101. Likovi nižih božanstava, polubogova i heroja na antiknom grčkom novcu. *Bilten Hrvatskog numizmatičkog društva* (Zagreb). 5, 11(1967), str. 1-3.

102. Pregled novčanih kovova Rimskog carstva. *Bilten Hrvatskog numizmatičkog društva* (Zagreb). 5, 12(1967), str. 2-11.

103. Jozo Petrović (nekrolog). *Bilten Hrvatskog numizmatičkog društva* (Zagreb). 5, 12(1967), str. 31.

104. Josip Klemenc (nekrolog). *Bilten Hrvatskog numizmatičkog društva* (Zagreb). 5, 12(1967), str. 31-32.

105. Ivan Kukuljević Sakcinski (1816.-1889.) i numizmatika u Hrvatskoj. *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 14, 25(1967), str. 22-26.

1968.

106. Sfragistika (općenito, Hrvatska, Bosna i Hercegovina). U: *Enciklopedija Jugoslavije*. Sv. 7. Zagreb : 1968. str. 189, 189-190, 190-192.

107. Archivalische Zeitschrift, München 1955. (prikaz). *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 3(1968), str. 568-569.

108. Pregled novčanih kovova Rimskog carstva (nastavak). *Bilten Hrvatskog numizmatičkog društva* (Zagreb). 6, 13(1968), str. 3-12.

109. Pregled novčanih kovova Rimskog carstva (nastavak). *Bilten Hrvatskog numizmatičkog društva* (Zagreb). 6, 14(1968), str. 2-12.

110. Hrvatsko numizmatičko društvo 1928.-1968. *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 15, 26(1968), str. 1-31.

1969.

111. Pregled novčanih kovova Rimskog carstva (nastavak). *Bilten Hrvatskog numizmatičkog društva* (Zagreb). 7, 15(1969), str. 1-7.

112. D. M. Metcalf: Coinage in the Balkans 820-1355, Chicago 1966. (prikaz). *Bilten Hrvatskog numizmatičkog društva* (Zagreb). 7, 15(1969), str. 13-16.

113. Izložba »Dioklecijanov portret na novcu«. *Bilten Hrvatskog numizmatičkog društva* (Zagreb). 7, 15(1969), str. 17-18.

114. Josip Čabrian (nekrolog). *Bilten Hrvatskog numizmatičkog društva* (Zagreb). 7, 16(1969), str. 24.

115. Novci rimskih kolonija i municipija u carsko doba. *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 16, 27(1969), str. 8-15.

116. P. Efen: Prve tetradrahme Aleksandra Velikega z orlom, njihov izvor in čas nastanka, Ljubljana 1968. (prikaz). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 16, 27(1969), str. 50-51.

1970.

117. Grbovi Krčkih knezova kasnijih Frankopana. U: *Krčki zbornik*. Sv. I. Krk : 1970. str. 255-257.

118. Mitar konte Vojnović direktor opreme brodova carice Marije Terezije i brodogradilišta u Kraljevici. *Godišnjak Pomorskog muzeja u Kotoru* (Kotor). 18(1970), str. 55-62.

119. Jiži Lauda: Evropski gradski grbovi, Balzere 1969. (prikaz). *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 13(1970), str. 513-514.

120. Numizmatički simpozij u Ptuj (prikaz skupa). *Bilten Hrvatskog numizmatičkog društva* (Zagreb). 8, 17(1970), str. 14-15.

121. Jubilej Austrijskog numizmatičkog društva (prikaz skupa). *Bilten Hrvatskog numizmatičkog društva* (Zagreb). 8, 17(1970), str. 15-16.

122. Pregled novčanih kovova Rimskog carstva (nastavak). *Bilten Hrvatskog numizmatičkog društva* (Zagreb). 8, 19(1970), str. 1-6.

123. B. Beštek: Der Orden des Volkshelden der Sozialistischen Föderativen Republik Jugoslawien (prikaz). *Bilten Hrvatskog numizmatičkog društva* (Zagreb). 8, 19(1970), str. 18.

124. Novci rimskih kolonija i municipija u carsko doba (nastavak). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 17, 28(1970), str. 10-18.

125. Pregled članaka »Numismatic Chronicle« 1964.-1969. (bibliografija). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 17, 28(1970), str. 30-36.

1971.

126. *Heraldika, sfragistika, genealogija*. Zagreb: Školska knjiga, 1971.

127. Anselmo Banduri 1671.-1743. (prigodom tristote obljetnice rođenja). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 18, 29(1971), str. 3-8.

128. The Numismatic Chronicle, ser. VII, vol. 10, London 1970. (prikaz). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 18, 29(1971), str. 38.

129. Rivista Italiana di numismatica e scienze affini, vol. 19, serie quinta, no. 73, Milano 1971. (prikaz). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 18, 29(1971), str. 39-41.

130. Petar Krešimir Broz (nekrolog). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 18, 29(1971), str. 44-45.

1972.

131. Postanak i razvitak roda Draškovića. *Kaj* (Zagreb). 5, 11(1972), str. 53-59.

132. A. Matkovski: Grbovite na Makedonija, Skopje 1970. (prikaz). *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 15(1972), str. 329-330.

133. P. Anđelić: Srednjovjekovni pečati iz Bosne i Hercegovine, Sarajevo 1970. (prikaz). *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 15(1972), str. 328-329.

134. B. Beštek: Der Orden des Volkshelden der Sozialistischen Föderativen Republik Jugoslawien (prikaz). *Bilten Hrvatskog numizmatičkog društva* (Zagreb). 10, 22(1972), str. 28.

135. Ante Šegro, član Upravnog odbora - prigodom 70.-te godine života. *Bilten Hrvatskog numizmatičkog društva* (Zagreb). 10, 22(1972), str. 36-37.

136. Podaci o numizmatičkoj zbirci Ljudevita Gaja iz zapisničkog popisa njegove knjižnice g. 1859. *Bilten Hrvatskog numizmatičkog društva* (Zagreb). 10, 23(1972), str. 3-4.

137. P. Anđelić: Srednjovjekovni pečati iz Bosne i Hercegovine, Sarajevo 1970. (prikaz). *Bilten Hrvatskog numizmatičkog društva* (Zagreb). 10, 23(1972), str. 37-38.

138. Nešto o barbarskim imitacijama rimskih carskih novaca od Konstantina Velikog do Julijana (320.-363. n. e.). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 19, 30(1972), str. 11-16.

139. Schweizerische Numismatische Rundschau, Band 50, Bern 1971. (prikaz). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 19, 30(1972), str. 70-71.

140. The Numismatic Chronicle, ser. VII., vol. 11, London 1971. (prikaz). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 19, 30(1972), str. 71-72.

1973.

141. Grbovi na novcima zemalja Jugoslavije tokom stoljeća. *Bilten Hrvatskog numizmatičkog društva* (Zagreb). 11, 25(1973), str. 1-7.

142. Benko Horvat 1873.-1955. (prigodom 100. godišnjice rođenja). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 20, 31(1973), str. 1-5.

143. The Numismatic Chronicle, ser. VII, vol. 12, London 1972. (prikaz). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 20, 31(1973), str. 67-68.

144. Günther Probszt (nekrolog). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 20, 31(1973), str. 78-80.

145. Većeslav Deželić (nekrolog). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 20, 31(1973), str. 80.

146. Ivan Moravec (nekrolog). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 20, 31(1973), str. 80-81.

147. Numizmatika. Skripta za predavanja na poslijediplomskom studiju Pomoćnih povijesnih znanosti na Filozofskom fakultetu u Zadru.

1974.

148. Odlikovanja zagrebačkih kanonika. *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 21, 32(1974), str. 31-34.

149. The Numismatic Chronicle, ser. VII, vol. XIII, London 1973. (prikaz). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 21, 32(1974), str. 64-65.

150. Schweizerische Numismatische Rundschau, Band 52, Bern 1973. (prikaz). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 21, 32(1974), str. 65.

151. Numismatický Sborník XII, Praha 1971.-1972. (prikaz). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 21, 32(1974), str. 66.

152. Slovenska numizmatika I i II, Praha 1970. i 1972. (prikaz). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 21, 32(1974), str. 66-67.

153. Todor Gerasimov (nekrolog). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 21, 32(1974), str. 68-69.

154. Ignac Hogge (nekrolog). *Numizmatičke vijesti* (Zagreb). 21, 32(1974), str. 69.

1976.-1977.

155. Pečat s grbom kneza Ivana II. Nelipića. *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 19-20(1976-1977), str. 237-239.

1983.

156. Accurti, obitelj. U: *Hrvatski biografski leksikon*. Sv. 1. Zagreb : 1983. str. 8-9.

157. Aichelburg, obitelj. U: *Hrvatski biografski leksikon*. Sv. 1. Zagreb : 1983. str. 35.

158. Allnoch Edelstadski. U: *Hrvatski biografski leksikon*. Sv. 1. Zagreb : 1983. str. 91.

159. Babić, obitelj. U: *Hrvatski biografski leksikon*. Sv. 1. Zagreb : 1983. str. 284.

160. Bedeković-Komorski, obitelj. U: *Hrvatski biografski leksikon*. Sv. 1. Zagreb : 1983. str. 576-578.

1984.

161. Dalmacija – grb. U: *Enciklopedija Jugoslavije*. Sv. 3. Zagreb : 1984. str. 362-363.

162. Dubrovačka republika - grb, zastava, pečat. U: *Enciklopedija Jugoslavije*. Sv. 3. Zagreb : 1984. str. 644-645.

1986.

163. Grb (općenito). U: *Enciklopedija Jugoslavije*. Sv. 4. Zagreb : 1986. str. 555.

164. Grb (Hrvatska, SR). U: *Enciklopedija Jugoslavije*. Sv. 4. Zagreb : 1986. str. 557-560.

165. Grbovnica. U: *Enciklopedija Jugoslavije*. Sv. 4. Zagreb : 1986. str. 564.

1989.

166. Bombelles, obitelj. U: *Hrvatski biografski leksikon*. Sv. 2. Zagreb : 1989. str. 122-123. (suautorstvo s T. Radauš)

1996.

167. *Heraldika, sfragistika, genealogija, veksilologija, rječnik heraldičkog nazivlja*. Zagreb : Golden marketing, 1996.

Zaključak

Kao zaključak, možemo pokušati odgovoriti na pitanje: zbog čega je Bartol Zmajić i danas tako poznat među povjesničarima i arhivistima? Odgovor možda leži u činjenici da je on, osim vrsnog poznavanja pomoćnih povijesnih znanosti koje je prenosio na generacije studenata, bio stalno zaposlen u Čitaonici Arhiva, u kojoj je bio od velike koristi nizu znamenitih povjesničara. Imajući tu sreću da je radio u razdoblju kada se Državni arhiv transformirao u ozbiljnu arhivsku instituciju (briga za sustavno prikupljanje gradiva i njegova obrada u skladu s pravilima arhivske struke s izradom obavijesnih pomagala), Zmajić je obradio, kako je ovaj rad i pokazao, cijeli niz fondova i zbirki u skladu s tadašnjim standardima opisa. Spomenuti standardi i danas su u najvećoj mjeri prisutni u suvremenim međunarodnim normama opisa arhivskog gradiva te je i to jedan od razloga zašto je Zmajićev

arhivistički opus i danas aktualan i nezaobilazan u bavljenju onim fondovima i zbirka koje je on uredio.

Summary

BARTOL ZMAJIĆ. HIS LIFE AND BIBLIOGRAPHY. ON THE OCCASION OF THE 100th BIRTHDAY ANNIVERSARY (1907.-1984.)

Bartol Zmajić (Sušak, 1907. - Zagreb, 1984.) was an archivist and leading expert in auxiliary historical sciences, especially in heraldy, sfragistic, genealogy and numismatics. This paper is about Zmajić's education, professional career at the Croatian State Archives (CSA), activities at the Croatian Numismatic Society and also his lexicographic and educational work (such as being a lecturer at the Postgraduate Studies of the Auxiliary Historical Sciences at the Faculty of Philosophy in Zadar). However, in this paper main attention was given to his archival work. Zmajić was involved in many kinds of archival activities. Ever since he was employed at the CSA in 1937., till his retirement in 1977., he worked in the reading room of CSA. He was also involved in the process of the restitution of the archival documents from Hungary in the late 1950`s. On the famous project of »The guide through the archival material« at the beginning of the 1960`s, Zmajić created many family fonds from the collection created by Emilij Laszowski. At the end of this paper his bibliography is presented.

Key words: *Bartol Zmajić, bibliography, auxiliary historical sciences, heraldy, numismatics, paleography, archivistics, sfragistic, vexillogy, genealogy*